

MELITA DENKOVÁ

KRÁLOVNA VIOLA

LÁSKA A INTRIKY
NA PŘEMYSLOVSKÉM DVOŘE

Copyright © Melita Denková, 2024

Copyright © ALPRESS, s. r. o.

Všechna práva vyhrazena.

Žádnou část knihy není dovoleno užít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Copyright © Melita Denková, 2024

Redakční úprava Johana Malá

Grafická úprava obálky Emil Křížka

Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek,

v edici Klokan, 2024

shop@alpress.cz

Vydání první

ISBN 978-80-7695-274-4

KNIHA PRVNÍ

PROLOG

srpen – říjen 1301

Kapitola 1

DVANÁCTILETÝ ČESKÝ PRINC

srpen 1301, Praha

Z kadidelnice se vznášel modravý dým; v jeho obláčcích kněz u oltáře, zbraslavský opat Konrád, duchovní pastýř a rádce krále Václava II., vypadal jako nebeský zjev, jako sám Bůh a vléval radost do všech srdcí v chrámu.

Ite, missa est. Jděte ve jménu Páně.

Deo gratias. Bohu díky.

Zpěv... a opat Konrád odcházel od oltáře.

Mše skončila. Zašuměl hovor, ozvaly se kroky. Bazilika svatého Víta se zvolna prázdnila, vzduchem se stále vznášela vůně kadidla.

Ze sakristie se vyšoural kulhavý kostelník Ignác, naslinil si prsty a začal zhasínat vysoké svíce kolem oltáře.

„Taky se loučíme, voskový panenky,“ bručel si pod nos. „Jste dobrý svíčky, sotva ohořelý, a ještě byste poslouchily, ale rozdej vás chudejm, a k tomu kolik pecnů chleba. A víte proč? Aby i žebráci měli něco z tý dnešní slávy. Jo, máme slavný den...“

Kostelník se ohlédl ke dveřím baziliky. Zůstaly dokořán: velký obdélník světla vedl na nádvoří, odkud do chrámové

lodi doléhalo mumlání stovek hlasů, ržání koní, výkřiky, úryvky smíchu i vzlykání; všechny zvuky se slévaly a splétaly, až nad ně vyniklo pronikavé ženské vřisknutí.

„Spánembohem, pane! Jak mně se bude stýskat! Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého, sbohem!“

„Ne sbohem, nashledanou,“ odpověděl bas. „Už neplač, dušinko.“

„A drahý pane, ber kapky na žaludek, jsou od vědmy z Brusnice.“

„Bůh ti žehnej za starost, paní.“ Muž se zasmál, jako když zaduní hrom. „Buďte tu všichni zdraví.“

Ve dveřích baziliky se objevila mužská silueta, v prázdném prostoru se rozlehly různé kroky. V pruhu světla přicházel k oltáři urostlý muž v nejlepších letech. Zvoník Vítek.

„Pořád se loučej, Ignáci, a nemůžou se rozloučit,“ promluvil zpěvavým tónem, jako by chtěl napodobit kněze. „A je tam tlačence k zalknutí, až z toho rytíři ztrácej ostruhy... Dámy naříkaj, že zůstanou samy, zato pánům je hej, uviděj cizí zem... No, dámy se zas utišej, jen docupitaj domů, žal se dá zajíst medovou caltičkou... A princ Václav se tváří, že celej mumraj tklivýho loučení může jít k šípku, už to s ním cuká, aby vyrazil.“ Vítek zamžoural na kostelníka. „Co ty, Ignác? Ty nechceš vidět, jak kralevic odjíždí?“

„Ne. Protože si říkám, že není šťastný jezdit kralovat do cizí země,“ zahučel kostelník. „Bůhví, jestli to tam bude našemu princovi k dobrému.“

„Co skuhráš? Proč by ne?“

Ignác potřásl hlavou.

„Vem si to děcko, co se loni stalo naší královnou: polská princezna Richenza... Přijela do Čech, aby se tady vdala a seděla na trůně – a bylo jí to k dobrému? Kde je teď? Vyhnaná na dalekej hrad, a král si vesele jako dřív žije s mi-

lenkou.“ Kostelník zvýšil pisklavý hlas. „Tak bylo jí to k dobrému?“

„To je snad něco jinýho. A když se Jeho Milost ráčil rozhodnout poslat novomanželku pryč, tak holt ráčil. Ani se mu nedivím, paní Anežka je ženská jako malovaná.“ Vítek mlaskl. „Jen na ni člověk koukne, sbíhaj se mu sliny.“

„Pravda, král chtěl polskou zem a polskou korunu, tak se s tou jejich princeznou musel oženit,“ dál rozjímal kostelník, „ačkoliv vypadala na umření. Bledá jak smrt, bledý měla i vlasy, cop jí ležel u sukně jak bílej had.“ Ukázal k oltáři. „Já přece u toho byl taky, dával jsem svíčky k oltáři, tyhle vysoký jako dneska. A na levý noze má šest prstů, říkala moje žena.“

Zvoník se ušklíbl. „Dej pokoj. Kde by k tý znalosti tvoje stará přišla?“

„Náhodou, moje Kunka se vyzná.“

„Spíš má zloajnou hubu a vyzná se v děláni klepů. Ta tvoje drbna dokáže vyštourat štavnatou klevetu i z myši díry.“

„Kroť jazyk, zvoníku. Mluvíš o mý ženě a jsi v božím domě,“ odsekl Ignác, přelétl pohledem chrámovou loď a dodal: „Ačkoliv... Tohle svatý místo už slyšelo jinačí věci – a o tý veselce s princeznou Richenzou už klevetili jinačí páni.“

Umlkl a začal sbírat ohořelé svíce. Skládal je do koše na stupni oltáře, a pořád pomaleji, bolela ho noha. Sedl si.

„Tys tady loni eště nebyl, Vítku, tak jsi o tý divnosti asi moc neslyšel. Všechno se dělo o půlnoci, ve velký tajnosti, jenže u královskýho dvora se nic neutají. I když byli jen čtyři svědkové, asi to roztroubili zrovna voni, opili se hned potom a hulákali jak na lesy, však jsem je slyšel – a za pár dnů už o tý tajný veselce cvrlikal i hluchej vrabec.“

Kostelník umlkl, přešel si rukou tvář a vzpomínal.

Nevěstu bílou jako smrt přivedla do baziliky králova sestra abatyše Kunhuta, a po obřadu král spěchal od oltáře

jak hnaný běsy – – – a paní Richenza brzy zmizela. Odjela s královou tetou, vévodkyní Grifinou, na hrad v Budyni... Král žije s paní Anežkou jako předtím. Porodila mu pacholík a milujou se... A dneska při Te Deum – jak teskně koukala na pana Václava! Bolí ji, že on odjíždí do Uher se synem z manželského lože... Její synáček, takový roztomilý cvalík, se slávy nikdy nedočká... A navíc se král oženil s tou blondovlasou šestiprstou Polkou...

„No vážně, musel si pan Václav brát tuhleto Richenzu? Copak mu nestačilo milovat paní Anežku?“ dokončil kostelník nahlas.

„Když každý král chce mít zejtra víc, než měl včera, a ber kde ber,“ prohlásil zvoník tak určitě, jako by celý život nedělal nic jiného. „A skrz manželku pan Václav dostal, a teď skrz syna dostane znova. Bude mít pod palcem už třetí království.“

„To není podle mého gusta. Já říkám, pejcha peklem dechá... A ta ubohá šestiprstá si přijela do cizí země jen pro svý neštěstí.“

„Jak ty jsi chytrej.“ Vítek se sehnul ke koši naplněnému svíčkami a zvedl ho.

„Odnesu to do sakristie, abych ti trochu pomoh, ty chytrej sejčku Ignáci... Teda než začnu zvonit – a už mě na to svrběj ruce, protože na mý znamení se rozezněj všechny pražský zvony, aby každému pověděly, že náš princ vyráží do Uher, kde si ho vybrali za krále.“

„Takže teď si pro změnu zas jede pro neštěstí do ciziny mladej pan Václav.“ Ignác nepřestal v sýčkování. „Určitě! Dyť tyhle Uhři jsou divěj pronárod, samá nectnost, třesou se na ženskou jak pes na kost... A Uherky? Tak ty jsou stejně divoký, jestli né eště horší.“

Vítek už vcházel do sakristie, ale zarazil se ve dveřích a vyslal přes rameno škleb.

„I v tom se vyznáš, sejčku?“

„Ty teda umíš udělat nekřesťanskéj kukuč!“ Ignác se taky zaškaredil. „A co se teje tvý otázky, tak abys věděl, jednu Uherku jsem kdysi poznal blíž.“

„A že ses nikdy nezmínil?“

„Už je to dávno pohřbený. Bylo to hodně zamlada, hodně předtím, než jsem se voženil. Tenkrát jsem bejval pudivítr, přitom pacholík k zulíbání. Kudrny jako len, nebesky modrý kukadla, štíhlej jak prut – a pad jsem do voka jedný Uherce.“

„A helemese!“ Zvoník se mlsně olízl. „Povídej!“

„Už není co, vzalo to rychlej konec, jak byla divoká, tak taky nestálá... Teď mám svou Kunhutu a svý jistý.“ Ignác trhl rameny. „Kunka možná má jazyk jak z hadích ocásků, jenže jinak je pořádná ženská. A to mi připomíná – přines mi ze sakristie košťátko, jestli teda chceš pomáhat. Musím zamést. Divil by ses, co všechno urozený panstvo vytrousí během bohoslužby. Kolikrát i šperk.“

„Hádám, že spíš dámy.“

„Proč? Dyť parádou se ověšujou všechny zbožný duše, pokud na to maj, i páni nosej náušníky anebo opasky vykládaný drahokamama. Žádnej div, když jim nákej vypadne.“ Kostelník vzal březové koště a začal se zametáním, oči upřené na kamenné kvádry dlažby. Mezi smetím se něco zablesklo.

Shýbl se.

„Jako by drahý kameny rostly na poli v kláscích,“ zabručel a zkoumavě si prohlížel náušnici se žlutým topasem. „Tím líp, Kunka se zas jednou potěší. Tenhle kamínek je obzvlášť velikej a takovej jako sluníčkovéj.“

Zastrčil kámen do hlubiny svého opasku, koženého pásu bez ozdob, zato s důkladnou kapsou, a metl dál.

Když došel s koštětem k chrámovým vratům, vyhlédl ven. Sem tam ještě rokoval hlouček, ale lidé už se rozchá-

zeli; v bráně zavlál praporec na konci královského průvodu.

Ignác mávl k oltáři, kde lelkoval zvoník.

„Vítku, hejbní se! Už se rozjeli!“ zapištěl.

„A k čertu! Málem bych marnejma řečma zmeškal.“

Vítek vyběhl vzhůru na věž. Z okna spatřil průvod sjíždějící po svahu Opyše.

„Dal bych rok života za to, kdybych moh jet s nima a vidět, co uviděj voni – a budu jenom zvonit,“ zahučel a uchoopil provaz „Zato ze všech sil, jako na velké svátek... Opřu se do toho a vdechnu do zvonění všechno! Bim bam bim bam bim bam, když zvoní Vítek od svatýho Víta, zvon jenom zpívá, až prorazí i klenbu nebeskou...“

Královský průvod se valil kolem rybářských chatrčí na vltavském břehu, kde kypěl všední život. Lidé nechávali práce, klekali, nad městem hlaholily zvony.

Dvanáctiletý český kralevic, doprovázený otcem Václavem II. a mnoha velmoži, odjížděl do Budy, aby se stal uherským panovníkem, jak o tom vedli nesvaté řeči dva mudrlanti v bazilice svatého Víta.

Kapitola 2

VŮNĚ LETNÍHO DNE BYLA VŮNÍ LÁSKY

srpen 1301, Ojínský dvorec

Do padesátky byl kníže Měšek Těšínský muž hýřící silou a zdravím, po padesátce se v několika týdnech – když zatlačil oči milované manželce Anně –, změnil v zatrpklého starce.

Kněžna zemřela po porodu dcery Violy, a Měšek smrt rodičky zazlíval děcku, sotva novorozeně požehnal křížem. Pak začal připravovat slavný pohřeb, kam sezval všechny piastovské příbuzné, s nimiž nežil ve sporu. Dál už se věnoval jen ryze mužským záležitostem, tedy věčným bojům s jinými Piastovci, s nimiž ve sporu byl; tak už to v polských krajích rozdrobených na řadu knížecích údělů chodilo celá léta, a hrály zde roli i zájmy českého krále.

O pár let později – to už platil za spolehlivého spojence Václava II. – Měška omrzela i vřava nekonečných šarvátek a odjel do Ojínského dvorce uprostřed hvozdů, kde vrčel na čeládku a osaměle trávil čas honbou a jídlem.

Dceři Virole bylo v té době sedm.

Vzal ji s sebou, ale protože rostla do matčiny podoby, zatvrdil se vůči ní ještě víc. Sice dohlédl, aby se začala

učit číst a psát, povolal k tomu mnicha Anastáze z blízkého kláštera, ale jinak dceru přehlížel.

Violu vychovala vlídná chůva. Bylo to milé dítě s nezaludným vztahem k celému světu; otce ctíla a milovala, jak se slušelo, a nenapadlo ji, že by mohl být jiný, než jaký je: muž, který se nikdy neusměje, při letmém pohledu na ni většinou ostře frkne orlím nosem, a když už dá najevo, že je jeho dcera, tak aby jí něco zakázal. Naposledy střelbu z luku, jako by žárlivě střežil pro sebe všechnu honitbu v ojínských hvozdech.

Naštěstí dvorec s velkým hospodářstvím nabízel hojnost jiných zábav i dost lásky.

Viola milovala kobytku Bělku, trochu těžkopádného koníka s andělskou povahou, a v koňském sedle se toulala po okolí, doprovázená chrtem Šípem. S čeledí slavila svátky – při dožínkách tancovala na mlatě, o velikonočním pondělí se schovávala před vyšleháním pomlázkou... Zjara pomáhala s líhnutím drůbeže, v zimě sedávala se ženami v čeledníku.

Dralo se peří z bílých husiček, spřádal se len; s navíjením nitky na cívku se rozběhly i nitky strašidelných zkazek a ze tmy přicházely tajemné bytosti: skřítkci, lesní muži, hejkalové, bludní rytíři, zakleté panny... Šel z toho mráz po zádech, ale krásný mráz, a stejně krásně mrazilo v zádech, když se zadívala do víření sněhových vloček za oknem. Cítila sladkou závrať a snila o něčem, pro co těžko hledala slova, snad o tajuplném sněhovém království.

Páter Anastáz uvedl malou kněžnu do dalšího světa.

Učil ji číst a psát, přidal i trochu počítání, vykládal žačce biblické příběhy ze Starého zákona, barvitější než vyprávění přadlen v černých hodinkách. V létě společně trhali na lukách a v lesích květiny, lisovali je a zakládali do herbářů, celé trsy pak věšeli na špýchárku k usušení.

Páter jmenoval kvítí latinskými názvy a říkal, že některé Bůh obdařil krásou a vůní, aby obohatilo naše smysly, jiné léčivou mocí, aby zahnilo lidské neduhy. Viola dychtivě naslouchala; podněcovalo to její zvědavost a na procházkách s Anastázem chtěla vědět pořád víc o všem možném. Každé poznání ji naplňovalo jakousi vnitřní radostí – – ale zrovna tak ji těšilo, že umí podojit krávu či uvtřít máslo.

V obou světech jí bylo dobře.

Neděle.

Sedmý den se liší ode dne všedního, je blaženým časem pro čeleď, celý týden zapřaženou v chomoutu povinností. Ráno při kázání ve vesnickém kostelíku sice kolikrát naskakuje husí kůže, protože velebný pán jako by viděl každému až na dno duše – ale pak už je hej, a po svátečním obědě se každý rozběhne za svým.

Od sáhu klád složených vedle stájí se nesly vysoké hlásky. Seděl tam trojlístek dívek, šafářova Maryka, pazderáková Haňa a kolářova Baška; vyšňořené v nedělních šatech zpívaly písničky o lásce.

*„Co mě těšovalo,
s vodou uplynulo,
a noc se k ránu chýlíí...
Měsíc už zašel za borem,
v lese pod starým javorem,
marně čeká můj milýýý...“*

„Mečíte jako zatoulaný kůzlata, holky,“ ušklíbala se šafářka. Jako každou neděli vymývala u studny krajáče na mléko, protože tahle hravá práce je jako odpočinek, a tedy milá i Bohu, navíc když se krajáč nakonec vypaří kopřivami, mléko se nesráží.

Dívky se rozvihňaly a spustily ještě tesklivěji:

*„Milýho mi vzal náš pan krááál,
ach ách vzal!*

*Aby na poli bojovááál,
hej háj bojoval!*

*Milý tam v poli někde pad,
teď na tom místě vykvet máááák...*

*Hej ách, jaj Bože,
kdo mýmu srdci pomůže...“*

„Co kdybyste šly radši do lesa?“ skočila do zpěvu šafářka. „Jak včera bača Metud přines syrečky, povídal, že u kříže pod studánkou je červeno malin a v lese černo borůvek. Zraje to zrovna před očima.“

Dívky mrkly jedna po druhé. Maryša s Baškou se začaly zvedat a vytřásat si sukýnky, zato Haňa vypískla:

„Ale dyť – pod křížem přece leží zavražděnej!“ Přikryla si uši, jako že víc už nechce slyšet ani slovo, ale sama šep-tem přidala: „A dodneška tam obchází jeho duch.“

Maryša na ni vyplázla jazyk.

„Každej ví, že ve dne duchové nemají žádnou moc.“

„A co polednice?“

„Polednice není pořádněj duch, když straší ve dne a chrastí kostma a platí na ni Otčenáš,“ odsekla Baška. „A ty jsi strašpytel.“

„Aťsi.“ Haňa si pořád držela dlaničky na uších.

„A když se zastavíme na salaši a řekneme Metudovi, aby nás doprovodil? Ten se u kříže nebojí.“ Maryša skočila k Haně a strhla jí ruce z hlavy. „A nedělej, že neslyšíš.“

„Jenže Metud...“ Haňa znejistěla, maliny a borůvky ji lákaly, ale musela namítnout aspoň něco: „Dyť víš – někdy s ním není řeč.“

„Jestli ho požádá Viola, půjde. Vid', že mu řekneš?“ Maryša se obrátila k děvčátku usazenému až na vršku hromady.

Viola, dcera nevrlého knížete Měška, seskočila a zasmála se. Byla jedna z nich, a přece nebyla. Na rozdíl od statných dívčin z čeledi šlo o bytůstku křehkou jako její jméno.

„Řeknu, taky mám chuť. A Metudovi přineseme kořalku. Šafářko, najdi ve sklepě butylku s jalovcovou.“ Netrpělivě poskočila. „Já s Maryš poběžíme napřed, zastavíme se pro baču, a Baška s Haňou a s kořalkou nás doženou. A taky vezmou džbánky.“

Chytla Maryšu za ruku a rozběhly se, až se jim po zádech házely copy.

Z lesa tu a tam vybíhala čedičová skála, jako by zde stál zkamenělý lesní strážce, pod stromy rostlo borůvčí. Pěšina vedla k pasece, kde se uprostřed černal balvan podobný široké rakvi, nad ním vyvěral pramínek průzračné vody. O kus dál stál velký kamenný kříž. V houštinách lemujících paseku zrály rudé maliny podobné kapkám krve.

„Jsou jak med, až to z keřů kape.“ Bača se olízl. „A když se zavařej, je to kus léta schovanýho na zimu... Šafářka to umí moc dobře a nebejvá skoupá ani ke mně.“

Dívky se daly do trhání.

Po chvíli Viola postavila džbánek, došla ke kříži a pohladila kámen vyhřátý sluncem.

„Metude, nevíš, kdo je ten zavražděnej?“

„Vím. A taky vím,“ bača se odmlčel, „že kříž sem dala postavit tvoje prabába, panenka Violo.“

Viola překvapeně zamrkala. „A proč jsi mi to nikdy neřekl?“

„Asi že ještě nebyl pravej čas, ale letos se mi zdá, že přišel. Stalo se to, když tvoje prabába Zuzana byla stará asi jako ty. Kolik ti je?“

„Jedenáct... skoro dvanáct.“

„Tak přece byla o kapánek starší. No, snad nevadí, když ti to povím už dneska. Chceš?“

„Jak by ne.“

Viola se vrátila k džbánu, ovčák se pohodlně usadil vedle kříže a začal:

„Jí bylo čtrnáct, když za ní přišel otec s tím, že ji zaslíbil sousedovi, knížeti Hodulovi. Jenže ouvej, Zuzana už tajně milovala. Potkala mládence urostlýho jak jedle, oči měl tmavý jako dva rulíky, havraní vlasy samej prstýnek a hlas jak zvon. Přitom byl něco vobyčejnskýho, snad pasák jako já, zkrátka nic pro ni. Přesto jí docela učaroval a den co den se scházeli tady u černý studánky.“

Dívky trhaly stále pomaleji.

„Až je tu vyčíhala chromá Káča, žebračka, co přespávala v jeskyni v lese.“ Metud vzdychl. „A hned s tím šla za Zuzaniným pantátou, jako za knížetem. Taky se jmenoval Měšek, panenka Violo, jako tvůj tatíček. Ten jenom zakoulel očima, neřek tak ani tak – teda jestli to slyší rád či nerad, ale dal Kačce měděnej peníze a nařídil, ať o tom nikde necekne, potom si zavolal dceru a...“

„A zabil ji!“ vydechla Haňa. „Mně by táta zabil, kdybych se scházela s někým jiným než s Jaškem, když mi ho vybral.“

„Ty radši mlč a poslouvej. Jak by zabitá postavila kříž?“ bystře podotkla Viola.

Ovčák si pohladil bílé vousy spletené do copánku.

„Však on jí kníže nic neudělal. Ani ji nepokáral. Dokonce se na ni falešně usmíval, jako že nic neví, a povídá jí, ať si vyjede někam na návštěvu. A sotva Zuzana byla pryč, teprve pak proved něco strašnýho.“

Čtvery dívčí oči visely na Metudových bezzubých ústech.

„Nechal jejího milýho zamordovat. Utloukli ho zrovinka tady a hned i zahrabali, aby docela zmizel ze světa a Zuzana nevěděla, proč už milej nechodí na dostaveníčka, aby si myslela, že ji opustil.“

„Jéžíšku na křížku!“ vydechla Baška.

Bača zvedl ruku.

„Porád jsem neřek všechno... Chromá Káča se domákla i mordu, a všechno prozradila Zuzaně v naději, že zas dostane měďáček. V tom se moc spletla, panna Zuzana vzala karabáč a vypráskala ji z dvorce. Jenže to milýho nevzkřísilo – a otci napráskat nemohla, i kdyby měla chuť, a tak ho už bez řeči poslechla a vdala se za knížete, jak se sluší a patří na kněžnu. K oltáři šla jako bez duše... a předtím sem dala postavit a posvětit kříž a každěj rok na výročí jeho smrti se sem přišla pomodlit a vyplakat. I když umřela. A chodí dodnes.“

Nad prosluněnou pasekou se vznášelo ohromené ticho. Snad i ptáci v tu chvíli umkli, až Haňa ze sebe vysoukala:

„Tys ji viděl?“

„Mockrát. Já jsem narozenej o provodní neděli, tak duchy vidím líp než jiný. Proto vím, že ona nikomu neublíží. Je prostřed července, teď už některou noc přijde, a já tu sedávám a čekám.“

„Jak vypadá?“ špitla Baška.

„Hodně se podobá tamhle panence Viole.“

„A ten zavražděnej nestraší?“

„Ne, toho jsem nikdá neviděl. Kněžna Zuzana asi vymodlila jeho duši pokoj... A už jsem napovídal dost, děvenky, až mi,“ Metud se dotkl žilnatého krku, „z toho vyschlo.“

Vzal butylku a zhluboka se napil. Dívky se zase daly do sbírání, hlavy skloněné, prstíky zarudlé malinovou šťávou.

Po chvílce Viola zase přestala trhat a rozběhla se k mezi, kde kvetly rudé slzičky a modré zvonky. Upletla z kvítků věneček a pověsila ho na kříž. „Až letos přijde prabába, ať vidí, že už ji znám. A vím, jak moc milovala.“

„Potěší se, panenke.“ Bača se usmál. „A tebe bych taky chtěl potěšit – co bych tak hezkýho vymyslel? Chtěla bys jehňátko? Je jako namočený do borůvek, celý černý.“

„Jé, to bych chtěla!“

„Tak já ti pro něj zaběhnu. Jsem zpátky dřív, než jehňátko třikrát zatřese ocáskem.“

Když se ovčák vrátil, nesl v náruči ovečku. Na krku se jí houpal zvonek zavěšený na spleteném řemínku, na něm se červenala pentlička. Bača pustil ovečku na zem. Zvonek zacinkal, ovečka zabečela. „Narodila se jako poslední, a tyhle černý nikdo nemá moc rád. Že prej v nich může bejt čert.“

„Kdepak čert... Jakživ jsem neviděla tak roztomilou ovečku.“ Viola si klekla a vzala hlavu jehněte do rukou. „Holky, koukněte,“ dotkla se červené stužky, „bača ji vykrášlil pentlí.“

„To není na krásu, ale proti uřknutí od zlejších lidí. Odvedl si ji do dvorce. A raděj o ní neříkej pánovi, asi by měl za neplechu, že nezůstala ve stádě.“

Viola si položila prst na ústa a kývla. „Já umím mlčet.“ Vzala jehňátko do náručí. „Hned jí dám jméno.“ Vzhledla k bačovi. „Třeba... třeba Zuzana?“

„To mi nepřijde dost uctivý, panenke Violo.“

„Borůvka?“

„Jo, to se hodí líp. Kór k týdle.“

Viola usedla na mez s jehnětem v náručí, hladila černé rouno a snila.

Slunce pálilo, maliny sladce voněly a vůně letního dne byla vůní lásky. Přála by si milovat jako prabába Zuzana... Tak věrně, až za hrob, navzdory všem – jen by se jejímu

milému nesmělo stát nic zlého, otec by jistě dokázal zakoulet očima a nechat ho utlouct... Až na to, že ona nikoho nemá, a kdyby, těžko by se tady našel žalobník, tím spíš aby byl žebrák – na ně pán dvorce bez milosti poštvě psy. A tak – – –

Trochu se do úvah zamotala, přesto měla zvláštní pocit, že právě dostala tajemný vzkaz. Vtiskla něžný polibek do ovčího rouna; patřil panici s černými vlasy samý prstýnek, kterého jednou snad potká i ona.

Kapitola 3

UŽ POZÍTRÍ!

srpen 1301, kdesi v Uhrách

Nebe se zbarvilo do růžova. Svítalo, nebem se rozběhly jantarové potoky, v dálce o překot kokrhali kohouti.

Muži zívali, v ústech pachůt po vínu, mnuli si víčka; nejednomu se klížily oči, ale polnice přikázala a nekonečný zástup jezdců a vozů se zase řadil do průvodu.

Korouhevníci s prapory. Družina urozených pánů, doprovod českého krále. Uherští šlechtici, kteří přijeli Čechům naproti do Hodonína. Zbrojnoši s kopími a luky. V nosítkách královští kaplani a ranhojiči. A ovšem sbor mnoha pomocníků: trubači, štolbové, panoši, písaři, brusiči mečů, spízní vůz s kuchaři, kočí povozů s nákladem měchů a truhlic plných klenotů, zbraní a drahých rouch, darů pro uherské velmože.

Konečně všichni vyrazili k obzoru, vstříc vycházejícímu slunci.

Prašná cesta se zvedala a klesala, zkroucená mezi obilnými vrchy osázenými vinnou révou a pruhy sklizených políček. V Uhrách už bylo po žních, blížilo se vinobraní – na sklizeň čekaly vinice obtížené hrozny, co se promění v ohnivě uherské víno.

Čelo konvoje předjel plavovlasý mladíček s dětsky hladkou tváří; seděl na grošákovi, z ramen mu vlál purpurový plášťík. Když pohlédl k obzoru, na pootevřených rtech se mu usadil vítězoslavný usměv.

Až slunce vyjde zítra, budou ve Stoličném Bělehradě, a další den, 27. srpen 1301, den svatého Rufa mučedníka, přinese dědici českého trůnu závratnou proměnu.

Mladým tělem projel blažený pocit podobný milostné rozkoši, cípy pláště jako by dostaly orlí křídla.

Už pozítří!

Za přítomnosti nesčetných velmožů z řad šlechty a kléru bude kaločský arcibiskup Jan korunovat českého prince svatou korunou uherských králů; po všech obřadech pak nového panovníka – pod jménem Ladislav V. – uherští magnáti doprovodí do královského města Budy, do hradu, který se prý vyrovná pražskému a hučí pod ním řeka Dunaj, ještě mohutnější než Vltava, protože sbírá sílu až z alpských vrcholků.

Slavnosti.

Turnaje.

Hostiny.

Na krále Ladislava se upřou tisíce očí rozzářených obdivem a on jejich hold přijme vážně, se vznešenou vyrovnaností a přitom s půvabem... A potom? Co dál? Co udělá král nejdřív?

Princ Václav zaklonil hlavu a nahlas se zasmál.

Svůj první čin si rozmyslel dávno, teď si vše jenom šťastně zopakoval: nejdřív, tedy až po slavnostech odjede i otec – teprve potom bude smět uherský král opravdu všechno! – udělá něco docela prostého a lidského.

Najde si milenku.

Plavovlásku. Útlou. Droboučkou... Podobnou mladé rybáče od Vltavy, kterou den před odjezdem vyhnal z princova lože hofmistr Matyáš.

„Na příkaz Jeho Milosti, můj pane, prý abys před cestou šetřil síly. A vůbec máš na freje dost času, jak ráčí tvrdit tvůj milostivý otec... Ale co naděláme, že?“ Matyáš mrkl. „*Exempla trahunt*... Příklady táhnou a jablko nepadne daleko od stromu.“

Při vzpomínce na dobrosrdečného tloušťíka Matyáše se princ pobaveně zašklebil. Hofmistr často utrousil něco podobného; plnil královy rozkazy shovívavě a také nepostrádal zlomyslnost dvořana.

Bylo veřejným tajemstvím, jak je Václav II. nenasytný. Jeho upřený pohled znamenal výzvu a potom štěstí pro nejednu dámu ode dvora; když měl chuť zalovit v kalnějších vodách, milenku obstaral jeho pobočník a důvěrník rytíř Dominik. O tom všem se šušovalo, sice pod pečetí mlčenlivosti, ovšem tak dlouho a důkladně, až to věděl každý, a dvořané přetřásali, která je právě v milosti.

Před princovýmá očima vyplula ženská tvář. Havraní vlasy, něžná ústa.

Pravda, když se u dvora objevila paní Anežka, papá se změnil, černovlasá kráska s temně modrýma očima mu učarovala a je jí věrný. Před celým dvorem ji oslovuje *královno mého srdce*, a ona je jako opravdová královna... Mladí kavalíři ji opěvují v písních, starší a rozumnější říkají, že má dar ducha a projevují jí úctu, získala velký vliv... Také už porodila pachole, dala mu jméno Václav. Otec to děcko miluje, ale –

Princ pyšně pohodil hlavou.

Tomu parchantovi jméno nepomůže, aby byl tím, kdo jsem já! Jediný syn krále Václava II., dědic českého trůnu a budoucí panovník Uherska!

Zamžikal do slunce, ostruhami pobídl koně a na okamžik vstal v třmenech, jako by tak chtěl popohnat čas, i když v myšlenkách se vrátil o krok zpátky.

Bůhví, co má otec s malým Václavičkem za lubem. Kdyby chtěl, asi by dokázal, aby i levoboček dosáhl na královskou korunu, protože otec je velký muž. Prozíravý, obezřetný, ctižádostivý... Chytrý diplomat. Pozvedl moc a vážnost českého království. Tohle mu nikdo neupře – a jeho syn by se mu chtěl podobat. Jestli jablko nepadá daleko od stromu a příklady táhnou, potom jednou...

Ale až jednou!

Princ se pousmál i povzdychl. Myšlenky se rozběhly, zakroužily a zase se vrátily.

A vůbec nevádí, přemítal, že papá má i druhou tvář.

Bojí se koček a bouřky; jen v dálce zahřmí, zavře se do oltáře ověšeného schránkami se svatými ostatky... Věří na znamení, vyděsí ho i prasklina v ledu ve tvaru kříže – nebo potěší, protože jeho temné chvíle střídají chvíle duchovního vytržení. A také bezuzdné radosti, kdy tančí, pije a miluje bez výběru. Je asketa i chlípník, Bůh i ďábel se o něj perou... Díky něžné přítelkyni se změnil a už měsíce ho neopustila slunná nálada, ovšem dřív... Z náručí děvky spěchal ke zpovědi, ale i v tom je velký. Nakonec vždycky jde směle za svým, v milování i ve vládnutí.

Láska k paní Anežce mu nebránila ve sňatku s polskou princeznou Richenzou Piastovnou. Nevěsta dobrá k tomu, aby mu přinesla polskou korunu, brzy po svatbě skončila v zapadlém královském hradě, ve společnosti otcovy tety, krakovské vévodkyně Grifiny.

Královna tedy žije daleko a v pražském paláci kraluje paní Anežka.

„Usmíváš se. Na co myslíš?“ Na arabském koni se zvlněnou stříbřitou hřívou dojel k synovi král Václav. Nádherný kůň nosil něžné jméno Beránek, měl bílé sedlo vyšívané drobnými říčními perličkami, bílý podbřišník, čelenku vykládanou drahokamy.

Princ rychle přemítal, co říct. Aspoň ždibec pravdy?